

Informe

Sant Andreu 2015

www.elpanoramic.org

Observatori
del Tercer Sector

FUNDACIÓ
PERE TARRÉS

FUNDACIÓ
FERRER I GUÀRDIA

Obra Social "la Caixa"

Amb el suport de:

Generalitat
de Catalunya

Autors/es: Laura Chipre, Montse Fernández i Pau Vidal.

Maig 2016

Índex

1. Presentació	4
2. El Panoràmic	6
3. Resum executiu.....	9
4. Les organitzacions de Sant Andreu	11
5. Les persones.....	18
6. Els recursos econòmics.....	30
7. Espais i equipaments.....	37
8. Reptes de futur	43
9. Annexos	50

1. Presentació

Les associacions són el motor de Barcelona i del país. Ho són quantitativament però, també, qualitativament pel seu compromís pel benestar de la ciutadania en tots els àmbits, des del nivell més local fins al més global. Són, doncs, un actiu que cal fomentar i recolzar per tal que sigui el propi teixit associatiu qui pugui anar construint, dia a dia, el seu creixement.

Però es tracta d'un sector molt divers i difícil de copsar en dades. Per això, des de les pròpies associacions s'ha generat l'impuls necessari per aconseguir dades reals i exhaustives. El resultat d'aquest impuls és **El Panoràmic**, un projecte que vol donar resposta a la necessitat d'obtenir dades reals sobre el sector.

Aquesta nova edició permet analitzar com evoluciona el teixit associatiu de Barcelona i aprofundir en la realitat associativa dels 10 districtes, així com la consolidació de les tendències que obteníem el 2014. Amb aquestes dades podrem veure més clarament quins aspectes cal millorar i quins ja estan progressant adequadament i, per tant, corregir periòdicament les actuacions de suport al teixit associatiu que es realitzen des de diferents agents, a més d'oferir una recerca potent sobre el sector al món acadèmic, mitjans de comunicació i societat en general.

Torre Jussana continua publicant aquesta segona edició del Panoràmic dins els Dossiers Barcelona Associacions, una col·lecció pensada per publicar estudis, informes i reflexions sobre el sector associatiu a Barcelona. En aquesta ocasió en format electrònic, el qual també podreu consultar des de l'aplicatiu que s'ha creat per aprofundir en les dades recollides i treure'n la màxima utilitat. Esperem que aquest esforç es concreti en més coneixement i ajudi a la millora de les vostres organitzacions, territoris i àmbits d'actuació. Bona feina!

Gala Pin

Regidora de Participació i Districtes de l'Ajuntament de Barcelona

Alfons Tiñena

President del Consell d'Associacions de Barcelona

2. El Panoràmic

Coneixement

La generació de dades contribueix a identificar temes de millora i posar llum sobre les percepcions. El coneixement ajuda a fer-se més forts

Visibilitat

Les xifres de dimensió i la informació sobre les activitats que es realitzen donen visibilitat davant la societat a un sector del qual sovint no hi ha dades

Reconeixement

La informació objectiva contribueix al reconeixement social de la feina que es realitza i els valors que es promouen en el camí cap a la transformació social

Incidència política

A partir de preguntes sobre el posicionament del sector es contribueix a la millora de les accions d'incidència política

Dimensió

Les entitats formen part de la vida del país però cal contextualitzar-les per tal de saber quin lloc ocupen a la societat

El Panoràmic treballa des dels valors de sector tot innovant el procés de recerca. Els elements metodològics d'innovació són:

Col·laboració

Les entitats impulsores uneixen representativitat, experiència i capacitat d'execució. En el Panoràmic no hi ha una empresa consultora que fa un encàrrec.

Participació

Hi ha grups de treball per definir necessitats, el qüestionari s'elabora de forma participativa i es treballa en transparència.

Proximitat

El treball de camp s'estructura des d'entitats de l'entorn que es responsabilitzen d'aconseguir les respostes a la seva zona.

Open data

Les dades es comparteixen amb centres d'investigació, entitats de segon nivell, universitats, administracions, etc. perquè facin noves explotacions i reflexions.

Eficiència

Al segle XXI la tecnologia ha canviat la manera de fer investigació social i hem incorporat novetats com els qüestionaris electrònics i un aplicatiu personalitzat. Cada euro és aprofitat al màxim i a més millora l'optimització a cada edició anual.

Adequació

Les organitzacions de la societat civil són diverses en molts aspectes: activitat, forma d'organitzar-se, comunitat, destinataris, etc. El qüestionari compta amb més de 80 itineraris de resposta diferents.

Transversalitat

Des dels seus inicis el Panoràmic ha tingut un plantejament transversal amb la participació d'organitzacions de tots els àmbits, la qual cosa facilita la comparabilitat i el coneixement agregat.

3. Resum executiu

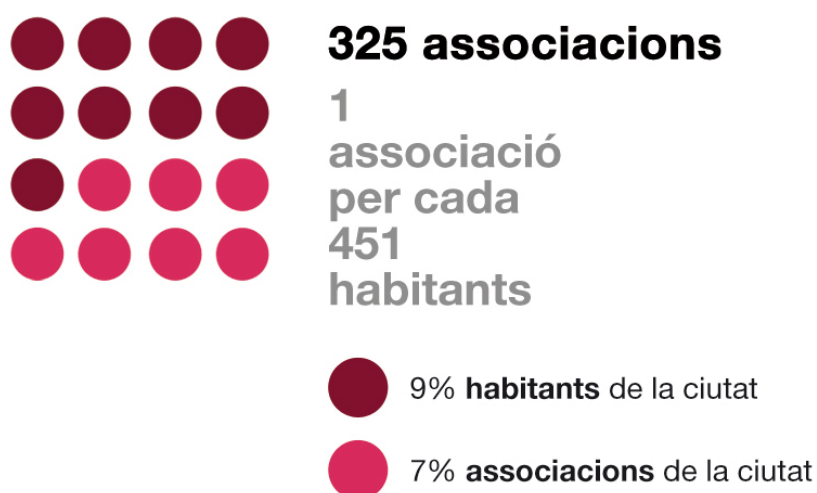
- A Sant Andreu s'estima que hi ha un total de 325 associacions i la taxa associativa se situa en 1 per cada 451 habitants.
- Els àmbits de treball de les entitats del districte es corresponen als del conjunt de Barcelona, sent l'àmbit de l'acció social el més freqüent, seguit pel de les entitats culturals.
- Les dones representen el mateix percentatge que els homes pel que fa a l'assemblea -50% dones i 50% homes-. En el cas de les juntes les dones sumen el 44% del total. En el cas del càrrec de presidència, el 37% són assumides per dones i el 61% per homes.
- El 70% de les entitats de Sant Andreu compten amb persones voluntàries i el 39% amb personal remunerat.
- A Sant Andreu, 6 de cada 10 entitats va comptar en 2014 amb uns ingressos iguals o inferiors a 15.000 euros.
- La principal font de finançament de les entitats són els recursos propis, seguits pels recursos públics -53% i 41% respectivament-.
- En termes generals, les entitats del districte estan satisfetes amb els espais, equipaments i/o instal·lacions que utilitzen o dels quals disposen; el 64% es mostra satisfet o molt satisfet; encara que hi ha un 25% que es mostra insatisfet.
- Les principals prioritats en el seu dia a dia de les organitzacions són la millora la comunicació i la difusió, l'ampliació de la base social i l'assoliment dels objectius missionals.

4. Les organitzacions de Sant Andreu

Sant Andreu és el novè districte de Barcelona i està format pels barris de la Sagrera, el Bon Pastor, Trinitat Vella, Baró de Viver, Sant Andreu de Palomar, Navas, el Congrés i els Indians. En els seus inicis va tenir un origen agrícola que amb el temps va evolucionar cap a usos més industrials, els quals es van adaptar al teixit urbà de Sant Andreu. El caràcter industrial dota el districte d'una herència obrera i reivindicativa que també es fa palesa a través del teixit associatiu.

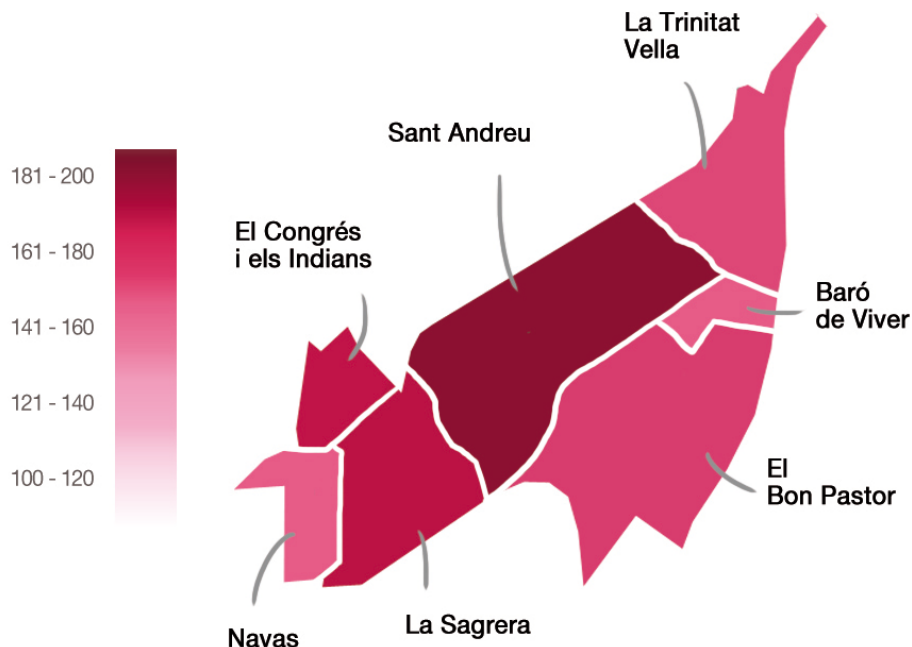
A Sant Andreu s'estima que hi ha 1 associació per cada 451 habitants, el que configura un total de 325 associacions. Així, el 7% de les associacions de la ciutat tenen la seu a Sant Andreu, en canvi, el districte agrupa el 9% dels habitants de Barcelona ciutat (és a dir, 146.969 habitants).

Esquema 1 Associacionisme a Sant Andreu

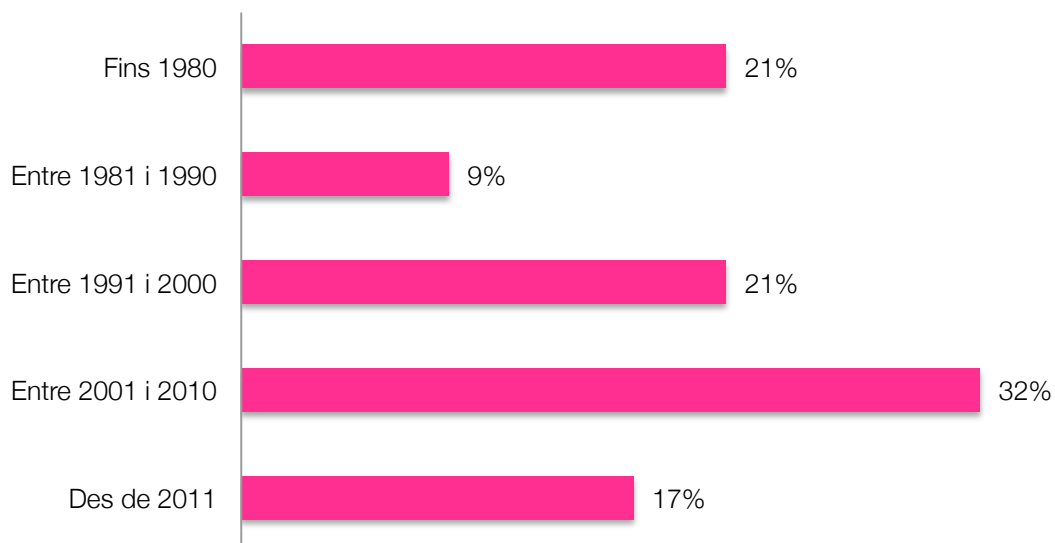
El districte, format per 7 barris, concentra la seva activitat associativa a Sant Andreu, la Sagrera i, el Congrés i els Indians.

Mapa 1 Associacions de la ciutat que han desenvolupat activitats als barris de Sant Andreu

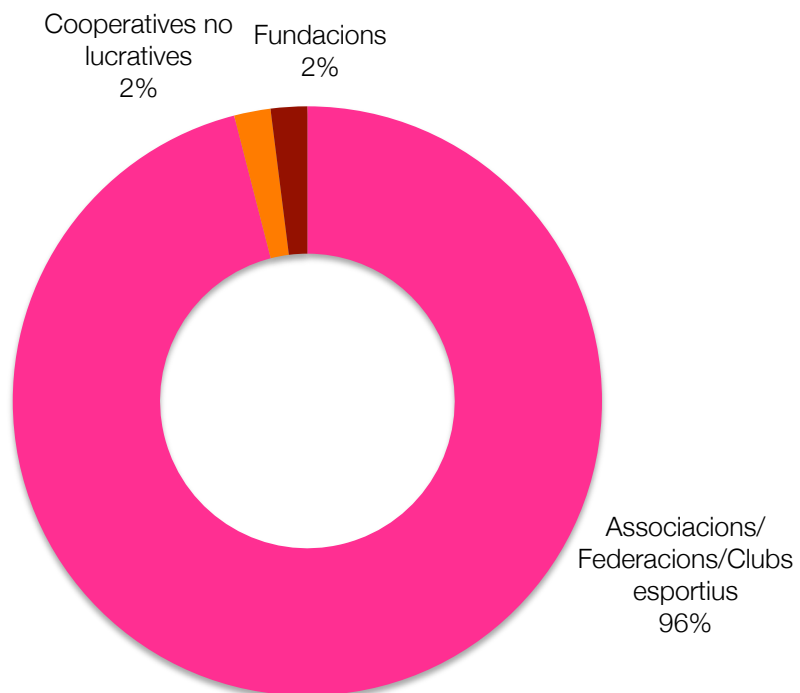
Gairebé la meitat de les entitats del districte es van crear en el segle XXI. Aquesta proporció és 10 punts superior a la del conjunt de la ciutat que dibuixa un sector jove i dinàmic de districte. No obstant això, hi ha un 21% d'entitats constituïdes abans de 1980 i un altre 21% que van néixer durant la dècada dels anys 90.

Gràfic 1 Any de constitució de les entitats de Sant Andreu

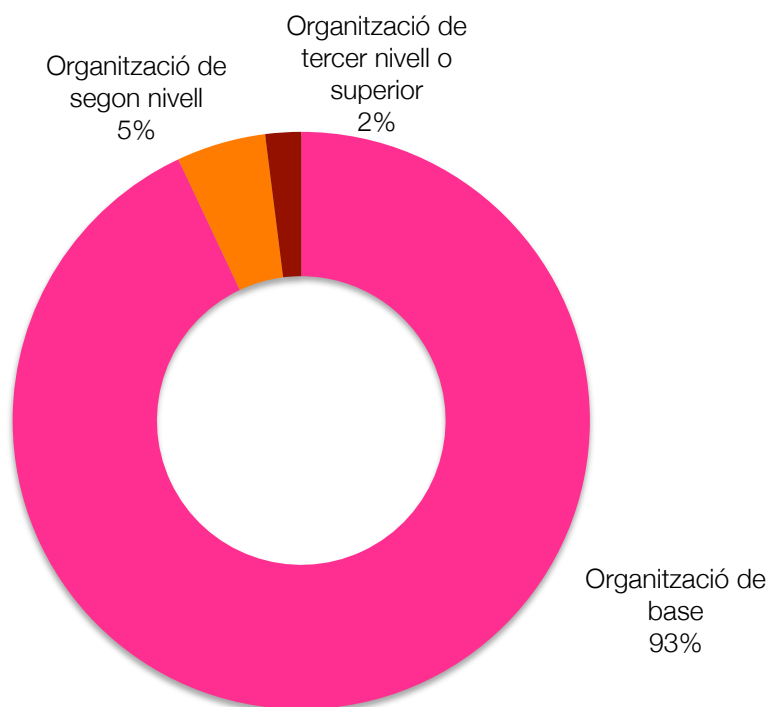
El 96% de les entitats analitzades per aquest informe té la forma jurídica d'associació, federació o club esportiu. Cal tenir en compte que les associacions són l'objecte d'estudi principal d'aquesta recerca i per tant, poden estar sobre representades respecte a la distribució real del districte pel que fa a fundacions, associacions i altres formes jurídiques.

Gràfic 2 Forma jurídica de les organitzacions de Sant Andreu analitzades

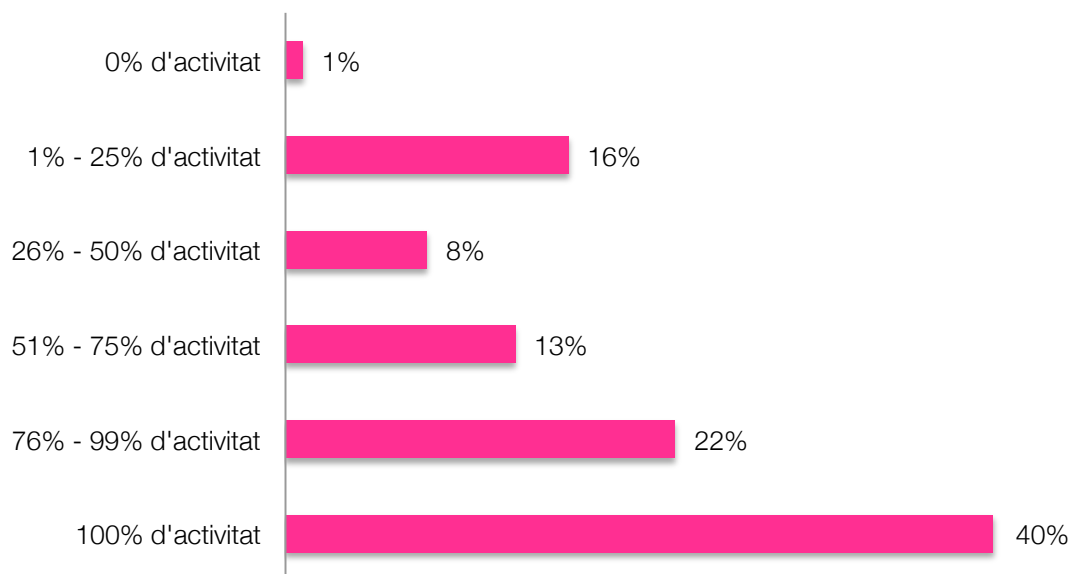
El 93% de les entitats del districte són de base i les entitats de nivell superior representen el 7%. Aquesta realitat es pot relacionar amb el caràcter associatiu i participatiu del barri, on la majoria de les entitats són de participació directa.

Gràfic 3 Nivell de l'organització

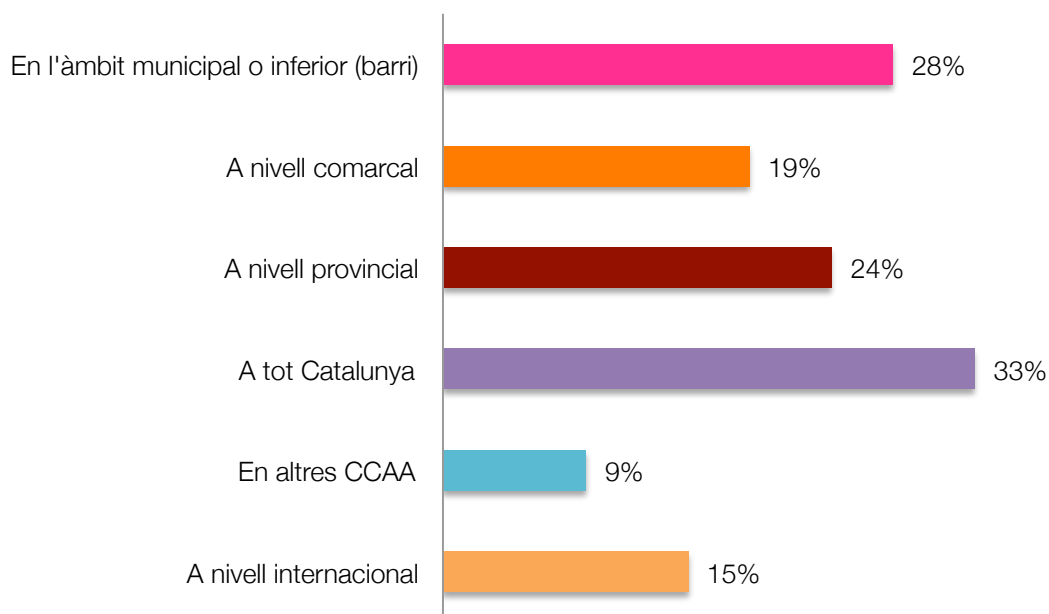
Les entitats de Sant Andreu concentren la major part de la seva activitat a Barcelona ciutat. De fet, 6 de cada 10 realitza entre el 76% i el 100% de l'activitat a la ciutat.

Gràfic 4 Percentatge d'activitat a la ciutat de Barcelona

Entre les entitats que realitzen una part de l'activitat fora de Barcelona, el 24% la du a terme en altres municipis, un 33% en l'àmbit català i el 15% realitzen actuacions a escala internacional.

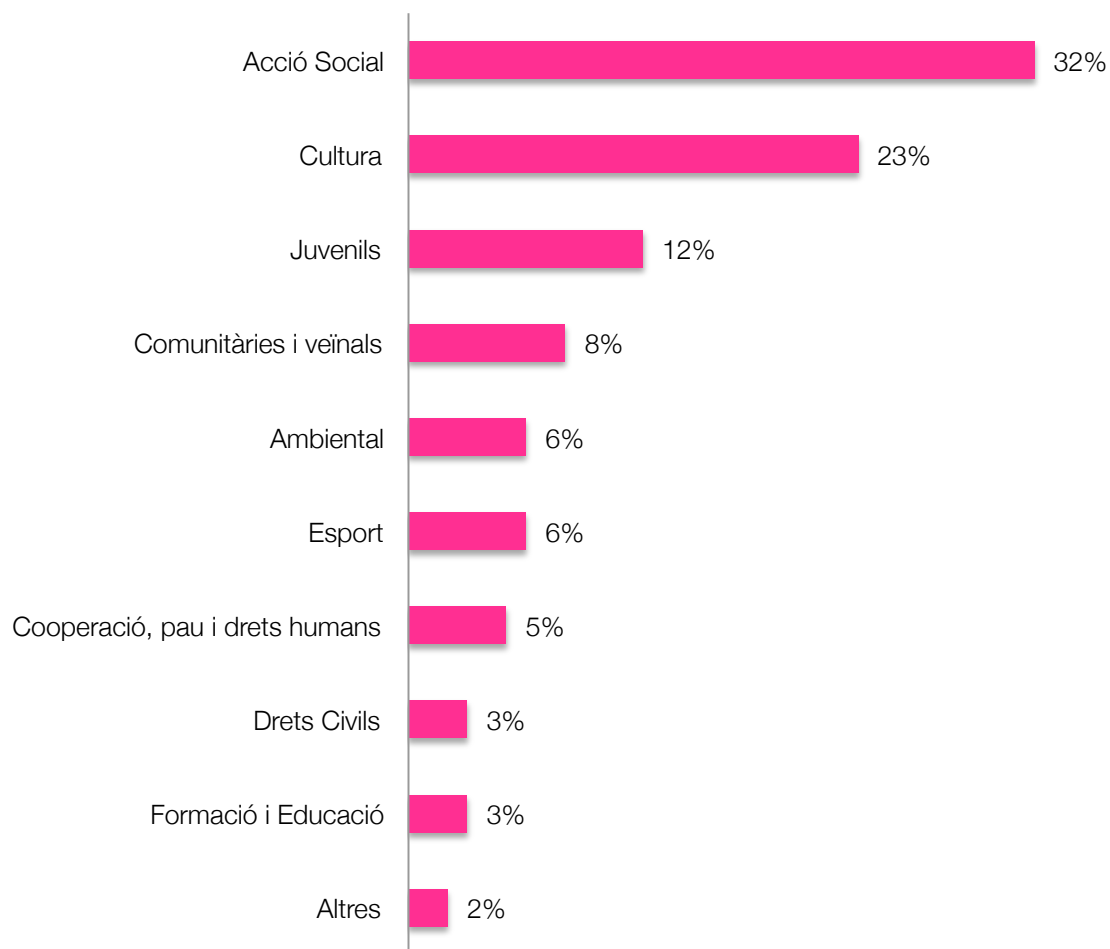
Gràfic 5 Àmbit territorial d'actuació de les entitats (pregunta multi-resposta). Només per a entitats <100% d'activitat a Barcelona.

En relació a l'àmbit d'actuació principal de les entitats, predomina el de l'acció social. Aquesta realitat es dona pel conjunt de la ciutat on el 26% de les associacions són de l'àmbit social i el 22% del cultural. A Sant Andreu, les entitats d'acció social representen el 32% i les culturals el 23%.

S'ha de matisar que per a la construcció d'aquest mapa d'àmbits s'ha hagut de destriar el que es considera l'àmbit prioritari en cada cas, tot i que aquest no necessàriament és l'únic. A tall d'exemple, una AMPA s'ha ubicat en l'àmbit de formació i educació encara que aquesta desenvolupi activitats esportives en l'escola. Aquest exercici d'identificació posa de manifest la riquesa i transversalitat del món no lucratiu.

Gràfic 6 Àmbit d'actuació prioritari de les entitats de base

Un 14% de les entitats del districte afirmen estar inspirades en principis religiosos. Entre aquestes, el catolicisme és la confessió més habitual, encara que també s'han detectat d'altres com ara la budista.

5. Les persones

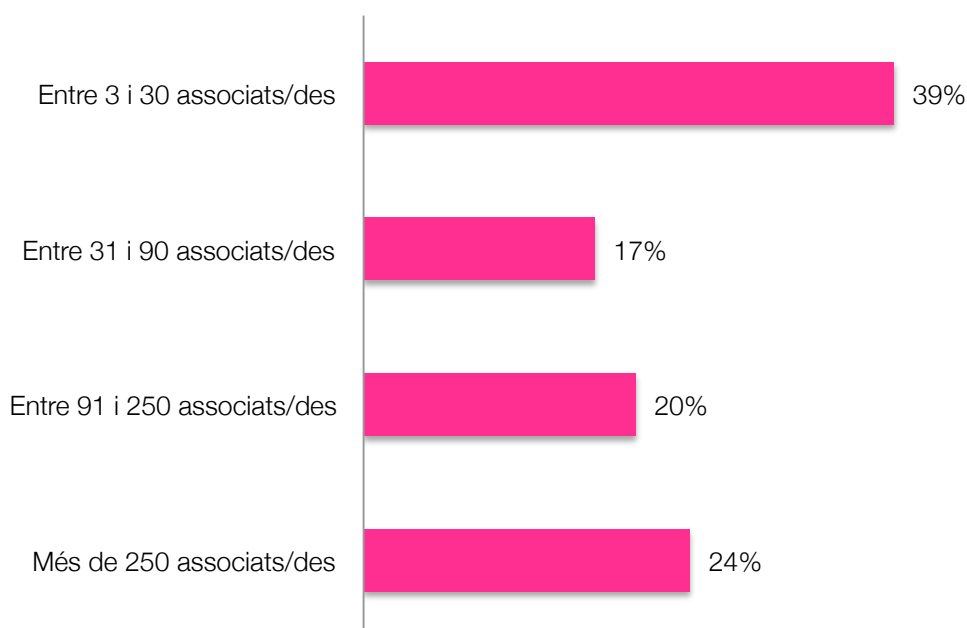
5.1. Persones sòcies

Les entitats compten amb persones associades, voluntàries, col·laboradores, destinatàries de les activitats, etc. En conjunt, tots aquests grups es poden definir com a ciutadania activa que s'implica, a través de les organitzacions per aconseguir uns objectius comuns.

Les persones associades són l'element indispensable de la vida associativa. El Panoràmic aporta informació sobre aquest col·lectiu. Una de les primeres dades que s'analitzen és la grandària de les associacions en funció de les persones associades que en formen part.

S'han establert 4 grups per analitzar el nombre de persones sòcies de les entitats: d'entre 3 i 30 persones associades, d'entre 31 i 90, d'entre 91 i 250 i de més de 250 (aquests grups s'han establert fent un arrodoniment a partir dels quartils). La distribució per trams mostra que 4 de cada 10 entitats compten amb entre 3 i 30 persones associades. Si es comparen els resultats amb els del conjunt de la ciutat, s'observa que en l'associacionisme de Sant Andreu hi ha més entitats en el tram d'entre 3 i 30 (el 39% enfront del 28% de conjunt de la ciutat).

Gràfic 8 Associacions segons el nombre de persones associades (per trams)

Nivell A

Assistència a les assemblees, participació continuada en les activitats, col·laboració en l'organització d'aquestes, assumpció de responsabilitats en l'associació i, si és el cas, pagament de quota d'associat/da.

Nivell B

Assistència a les assemblees, participació puntual en les activitats organitzades per l'associació i, si és el cas, pagament de la quota d'associat/da.

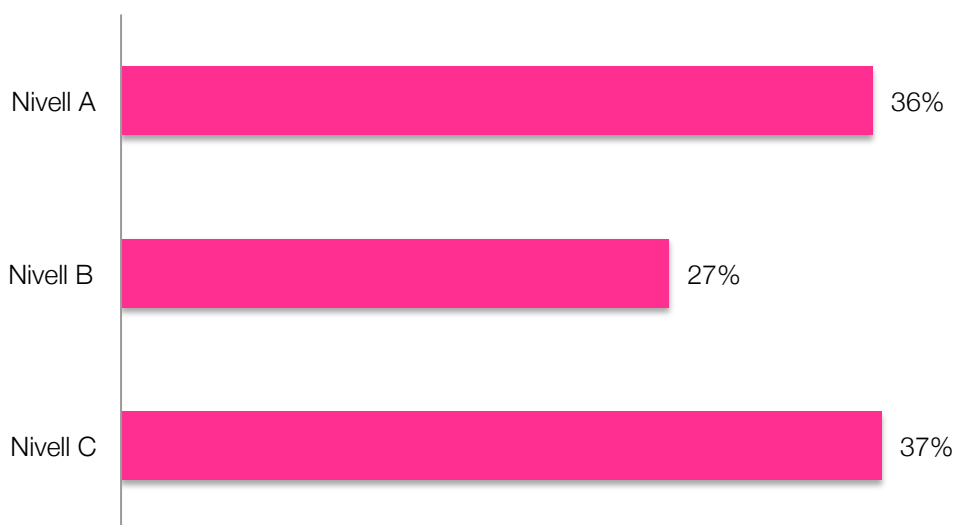
Nivell C

Participació puntual en les activitats de l'associació i, si és el cas, pagament de la quota d'associat/da.

Per tal de poder analitzar com s'impliquen les persones sòcies en el dia a dia de l'organització, s'han establert tres nivells de participació. El nivell A fa referència al grau més alt d'implicació i el C al més baix.

A partir dels resultats obtinguts, sembla que les persones associades es distribueixen entre el nivell d'implicació C –amb el 37% del total de persones- i el nivell A –amb el 36%-.

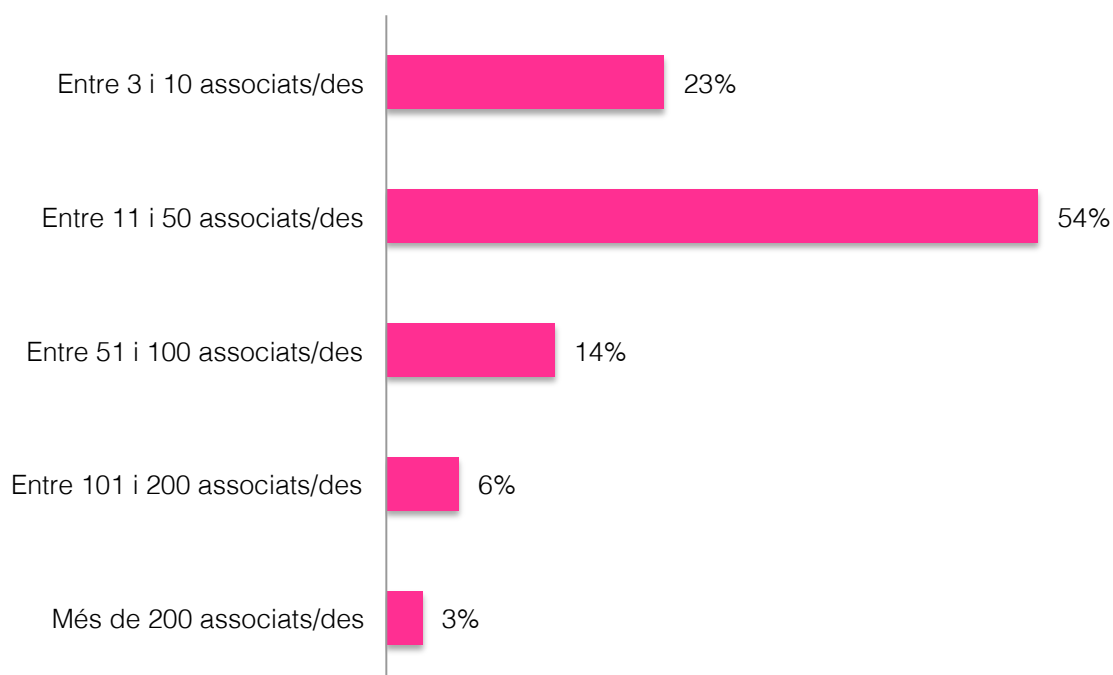
Gràfic 9 Persones associades segons nivells d'implicació

5.2. L'assemblea i la junta directiva

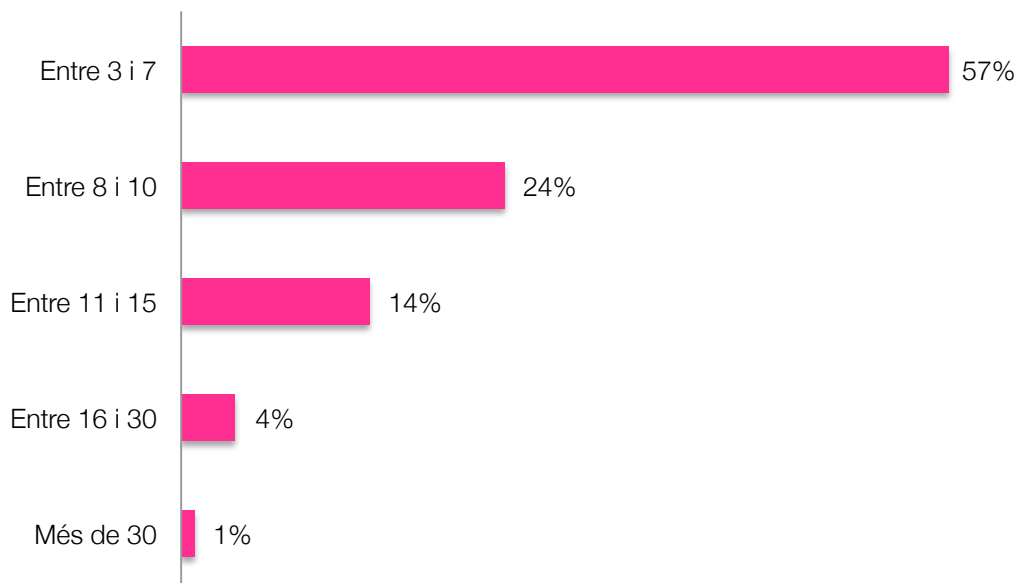
Les associacions compten amb dos òrgans per a la presa de decisions, l'assemblea és el màxim òrgan sobirà, la qual pot delegar en la junta directiva. Pel que fa la participació en l'assemblea, en el 54% de les associacions hi participen entre 11 i 50 persones, en el 23% la participació és d'entre 3 i 10 persones i en el 23% restant les assemblees superen les 50 persones.

Gràfic 10 Total persones participants a la darrera assemblea de 2014

El 57% de les juntes directives estan formades per entre 3 i 7 persones i en menor mesura -24%- les juntes estan formades per entre 8 i 10 membres.

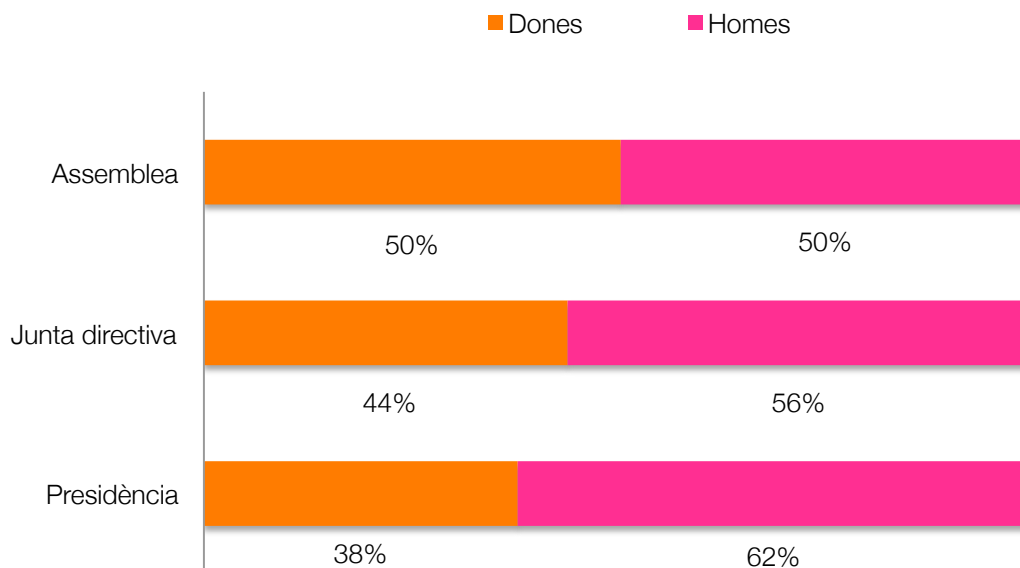
Gràfic 11 Nombre de persones que formen la junta directiva (per trams)

La participació de dones i homes varia en assemblees, juntes i en el càrrec de presidència. S'observa una tendència a l'equilibri en la participació que oscil·la dins d'una forquilla d'entre el 40%-60% en assemblees i juntes, encara que hi ha diferències segons l'òrgan. A les assemblees les dones representen el 50% de la participació. La xifra en el cas de les juntes es redueix en 6 punts -44% són dones i 56% homes-.

Pel que fa als càrrecs de presidència, els resultats del Panoràmic mostren una menor presència de dones. El 38% de les presidències l'ocupen dones i el 62% homes.

Gràfic 12 Persones assistents a la darrera Assemblea, membres de la Junta Directiva i presidència per sexe

“L'assistència a l'assemblea és un requisit per formar part de l'associació. La junta directiva és molt petita, però les decisions es prenen en assemblees entre tots. També hi ha una comissió permanent voluntària per quan cal prendre decisions a curt termini o cal fer alguna cosa extra que no pot assumir l'assemblea”

Extret de les preguntes obertes

5.3. Persones voluntàries

Al districte de Sant Andreu, 7 de cada 10 entitats compten amb persones voluntàries. El concepte de voluntariat ha anat evolucionant al llarg del temps i, cada cop més, s'aposta per una visió que sigui inclusiva amb les diferents realitats associatives. De fet, l'actual marc normatiu recull aquesta mirada àmplia del voluntariat.

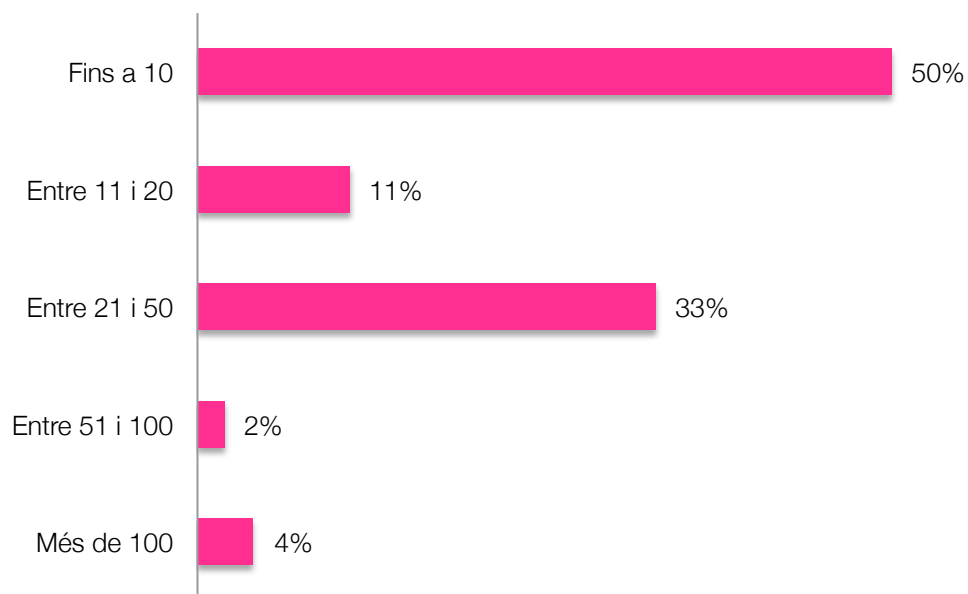
La nova normativa de 2015, que concep el **voluntariat** des d'una visió àmplia de participació, el defineix com: Conjunt d'accions i activitats d'interès general motivades per l'altruisme i la voluntat de transformació social que aconsegueixen persones físiques, denominades voluntaris, que participen en projectes en el marc d'una activitat associativa o bé en programes específics de voluntariat d'una entitat sense ànim de lucre (Llei 25/2015 del Voluntariat i de Foment de l'Associacionisme aprovada pel Parlament de Catalunya el 30 de juliol del 2015).

Gràfic 13 Entitats que compten amb persones voluntàries (no socis/es)

Entre aquestes entitats, el més habitual és que comptin amb entre 1 i 10 persones voluntàries -50%-, tot i que un 33% de les entitats compta entre 21 i 50 persones voluntàries.

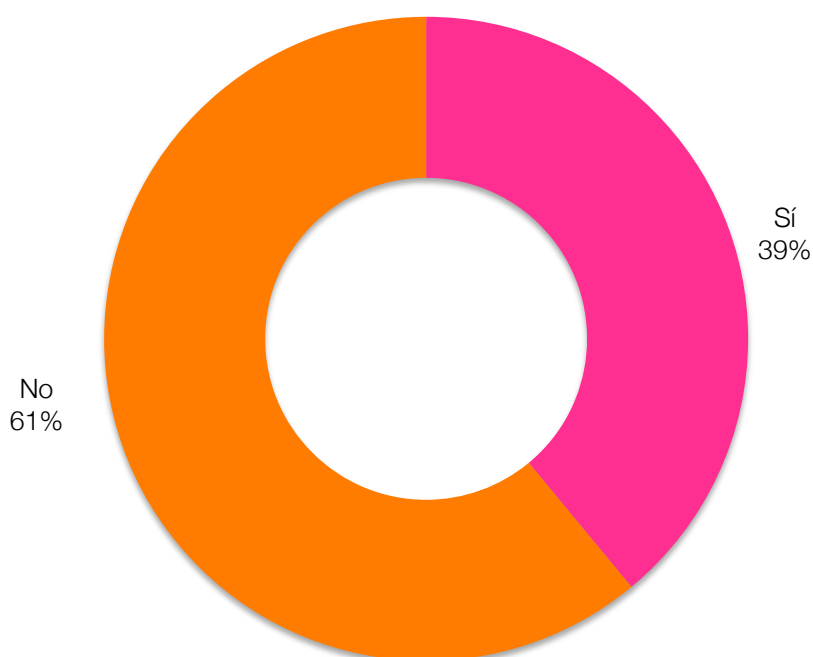
Gràfic 14 Entitats segons el nombre de persones voluntàries no associades

5.4. Persones remunerades

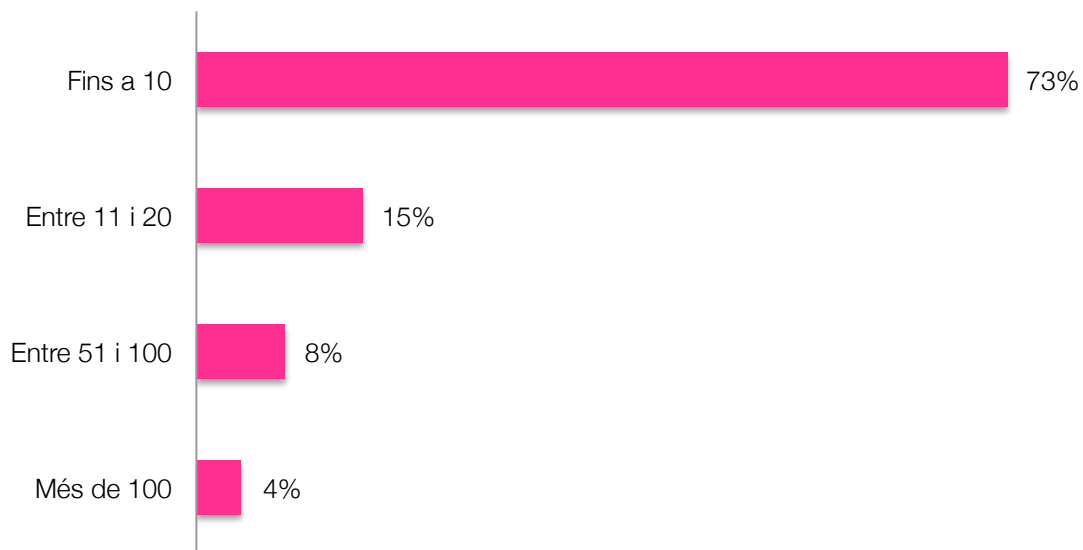
El 39% de les entitats del districte de Sant Andreu compta amb persones remunerades en els seus equips, és una xifra 6 punts inferiors a la del conjunt d'entitats de Barcelona ciutat –situada en el 45%-. La relació habitual que s'estableix en els equips remunerats és a través de la contractació -93% del total- mentre que la col·laboració autònoma és minoritària -7%-.

Gràfic 15 Entitats que compten amb persones remunerades

Aquestes dades mostren l'existència de certes estructures dins del teixit associatiu del districte, encara que la majoria compta amb equips que no superin les 10 persones treballadores.

Gràfic 16 Entitats segons el nombre de persones remunerades

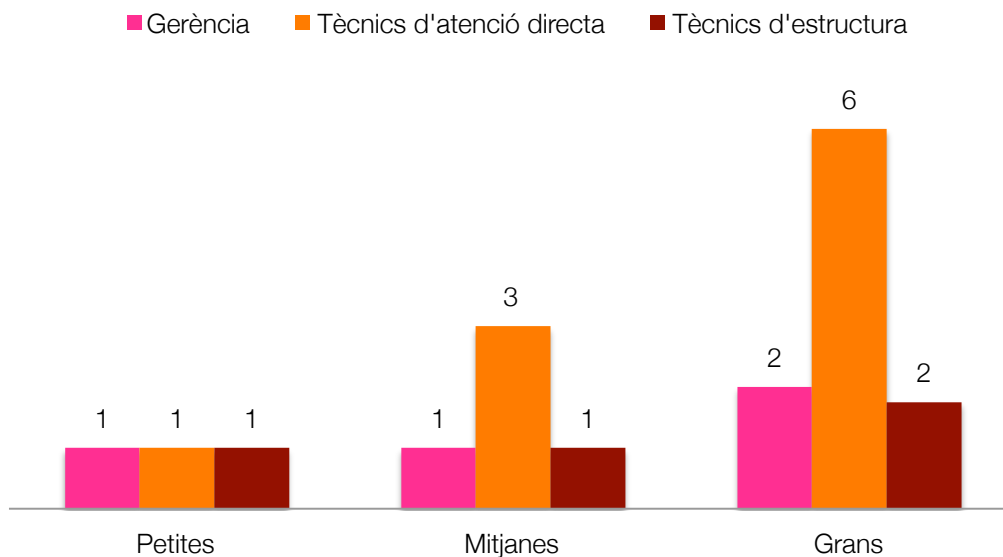

Per tal d'aprofundir en els equips remunerats, el Panoràmic recull indicadors sobre les 3 categories laborals més habituals en el món no lucratiu. Es tracta de l'atenció directa –lligada a les activitats-, la dedicació a estructura –com són les tasques administratives, de comunicació, etc.- i la gerència o direcció.

Atès que hi ha diferències segons el nombre de persones remunerades, s'ha estructurat la informació en tres grups en funció de la grandària de les organitzacions. En les entitats petites, que per terme general estarien formades per 3 persones, 1 es dediquen a l'atenció directa, 1 a l'estructura i 1 a direcció.

En el cas de les entitats mitjanes, formades per 5 persones, 3 s'adrecen a l'atenció directa, 1 a estructura i 1 a direcció. Per últim, en el cas de les entitats de grandària superior, totes tres categories es dupliquen.

Gràfic 17 Nombre de persones remunerades segons el tipus d'activitat que realitzen

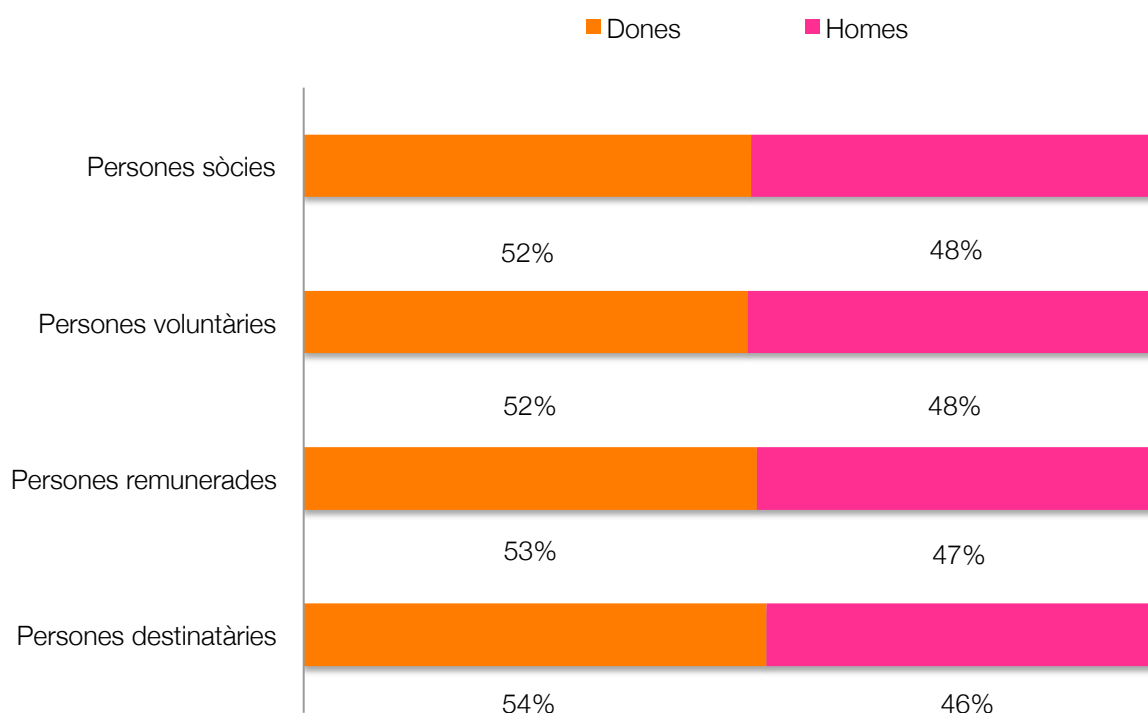
5.5. Persones destinatàries

Segons la informació recollida en l'enquesta, el 56% de les entitats del districte compten amb persones destinatàries, és a dir, aquelles a les que va dirigida l'activitat de l'associació. Es tracta d'un concepte que pot portar a diverses interpretacions i que caldrà analitzar en futures edicions del Panoràmic per tal de garantir uns resultats consistents. A tall d'exemple, en una activitat realitzada en l'espai públic es pot considerar com a persona destinatària a totes aquelles vianants que durant una estona presencien l'activitat. O, al contrari, fer referència als beneficiaris directes de les activitats.

5.6. Participació de dones i homes

La participació de dones i homes en les entitats del districte mostra, per terme general, una tendència a l'equilibri. A excepció de la presidència, com ja s'ha vist, els diferents grups analitzats mostren uns percentatges de participació de dones i homes que se situen en una forquilla del 40%-60% que es pot considerar d'equilibri¹.

Gràfic 20 Persones implicades en les entitats de Sant Andreu per sexe

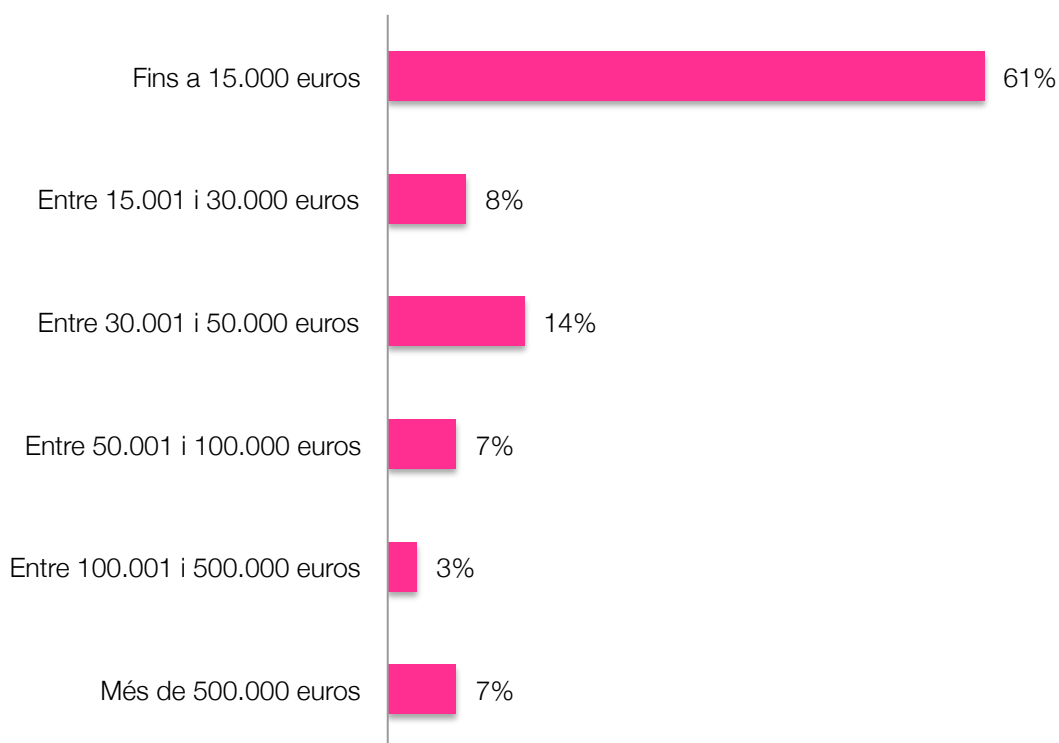
¹ Per a l'anàlisi de dades per sexe s'han eliminat alguns casos outliers que s'han determinat a partir de l'interval interquartílic, és a dir, que s'allunyaven molt de la realitat habitual de les entitats. Per exemple, algunes fundacions per a les persones remunerades, ja que tenen més capacitat econòmica per a la contractació.

6. Els recursos econòmics

6.1. Volum d'ingressos i fonts de finançament

En termes generals, les entitats tenen un volum econòmic reduït i acostumen a fer molt amb poc, especialment les organitzacions més petites. En el cas de Sant Andreu, un 61% de les entitats va tenir uns ingressos iguals o inferiors als 15.000 euros en 2014. La proporció d'entitats en aquesta franja és 18 punts superior al districte que al conjunt d'associacions de Barcelona –on s'ubiquen el 43% del total-.

Gràfic 21 Ingressos reals de les entitats de Sant Andreu per trams (exercici 2014)

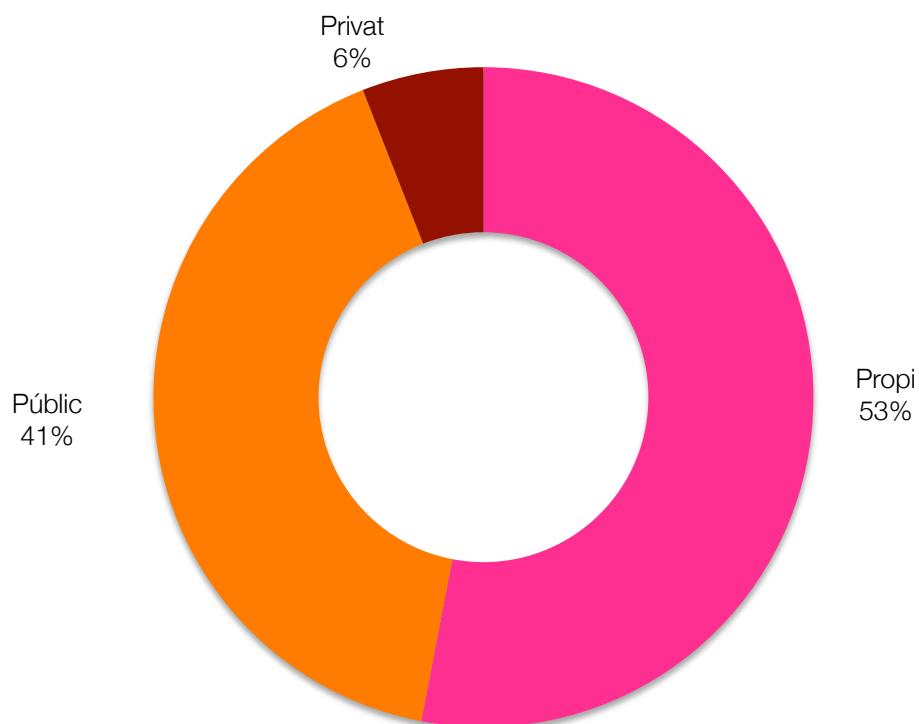
L'anàlisi del resultat de l'exercici segons la grandària de les organitzacions sembla mostrar com el marge de maniobra en les entitats mitjanes i grans és que en les petites. Com es pot veure a la següent taula, les entitats s'han organitzat en tres grups segons el seu volum econòmic (corresponents als quartils) i s'han anomenat petites, mitjanes i grans.

Taula 1 Ingressos i despeses reals segons grandària de les organitzacions (exercici 2014)

	Ingressos reals	Despeses reals	Saldo
Entitats Petites	1.740,00 €	1.644,75 €	+95,25€
Entitats Mitjanes	8.570,00 €	11.000,00 €	-2.430,00 €
Entitats Grans	36.407,00 €	39.372,50 €	-2.965,50 €

La principal font de finançament de les entitats de base de Sant Andreu són els recursos propis, com les quotes i la prestació de serveis, els quals representen el 53% dels recursos totals. El 41% dels recursos provenen de les administracions públiques i el 6% de fonts privades com ara fundacions, obres social i empreses.

Gràfic 22 Ingressos de l'any 2014 per fonts de procedència de les entitats de base de Sant Andreu

“Intentem iniciar una etapa de major autofinançament”

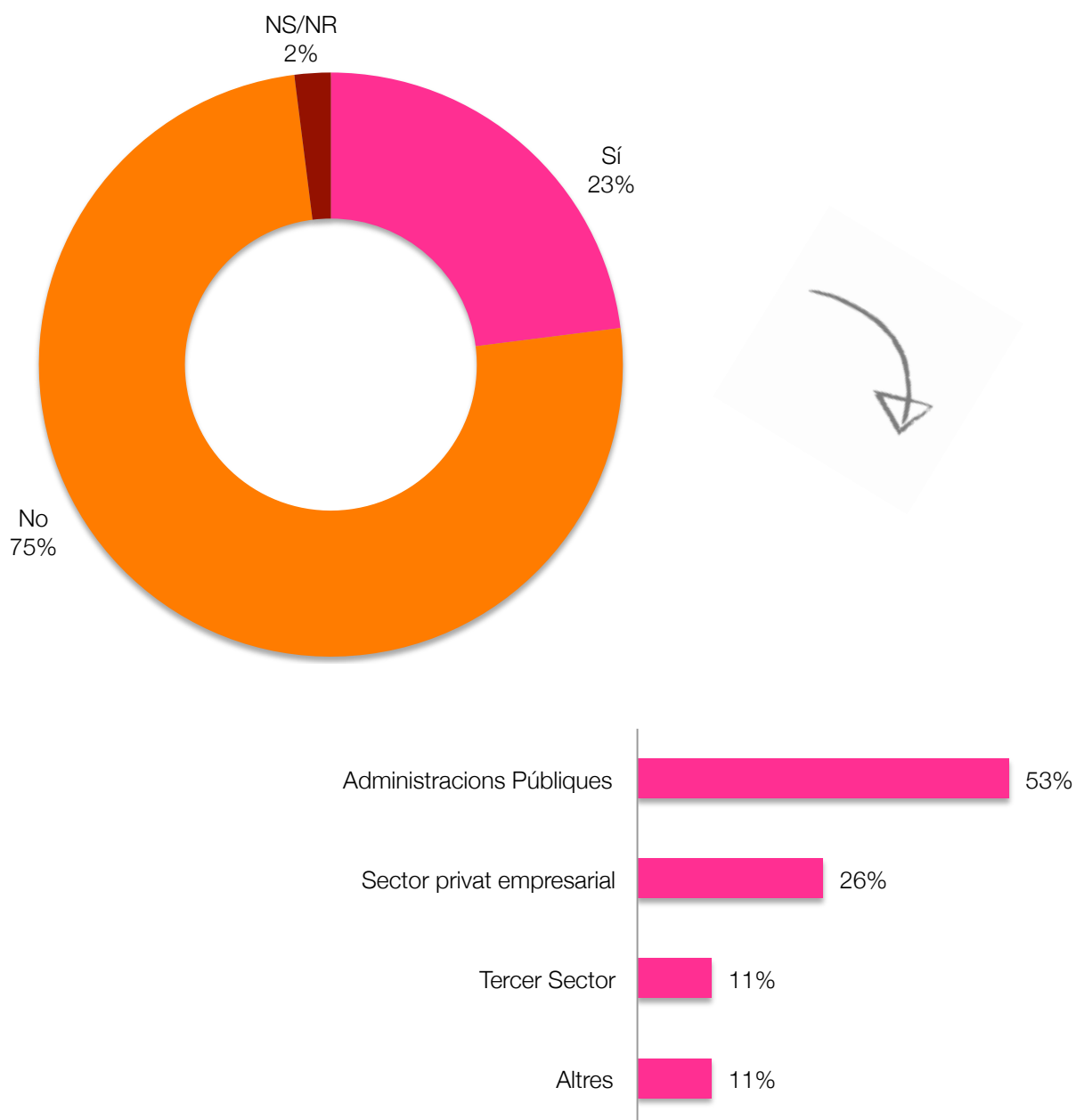
Extret de les preguntes obertes

“Ens agradaria tenir finançament públic encara que aquest sigui petit”

Extret de les preguntes obertes

Per altra banda, a Sant Andreu, el 23% de les organitzacions reben aportacions en espècies, és a dir, béns i serveis no monetaris. D'aquests, el 53% provenen d'administracions públiques i el 26% del sector privat empresarial. Les aportacions per part del mateix sector representen l'11% del total i un altre 11% s'ubica en l'opció "Altres" que correspon bàsicament a donacions individuals.

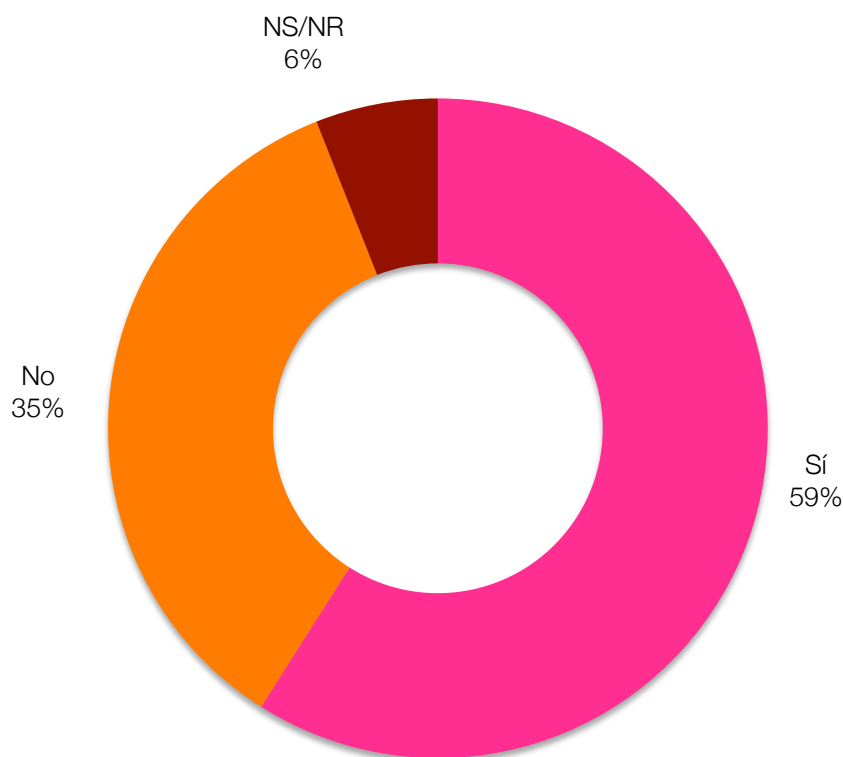
Gràfic 23 Entitats que reben aportacions 'en espècies' i procedència d'aquestes

6.1. Fiscalitat

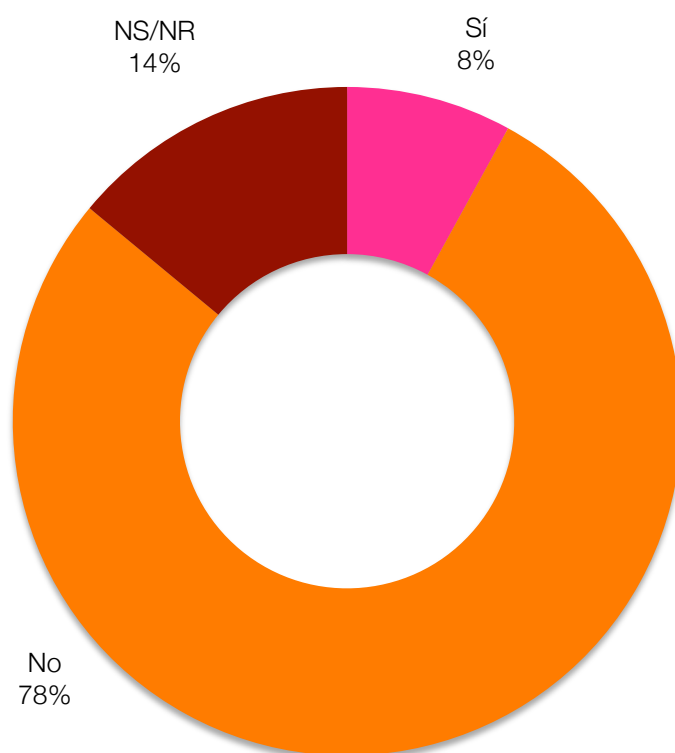
Des de l'any 2013 les organitzacions es troben automàticament exemptes del pagament de l'IVA, sempre que compleixin uns requisits bàsics (com per exemple no tenir afany de lucre i garantir la gratuïtat dels càrrecs de la junta directiva). El 59% de les entitats de Sant Andreu afirma haver-se acollit a l'exempció del pagament de l'IVA, mentre que el 35% no hi compta. El 6% de persones que han respost el qüestionari en nom de la seva entitat desconeix aquesta qüestió.

Gràfic 24 Organitzacions amb exempció d'IVA

Donats els possibles efectes desfavorables que pot provocar l'exempció de l'IVA, s'ha preguntat a les organitzacions si la seva situació actual (sigui d'exempció o no) és la desitjada o, al contrari, es vol canviar en el futur. Els resultats mostren que la majoria d'entitats prefereix mantenir la seva situació respecte a aquest impost -78%- i un 14% no coneix aquesta qüestió.

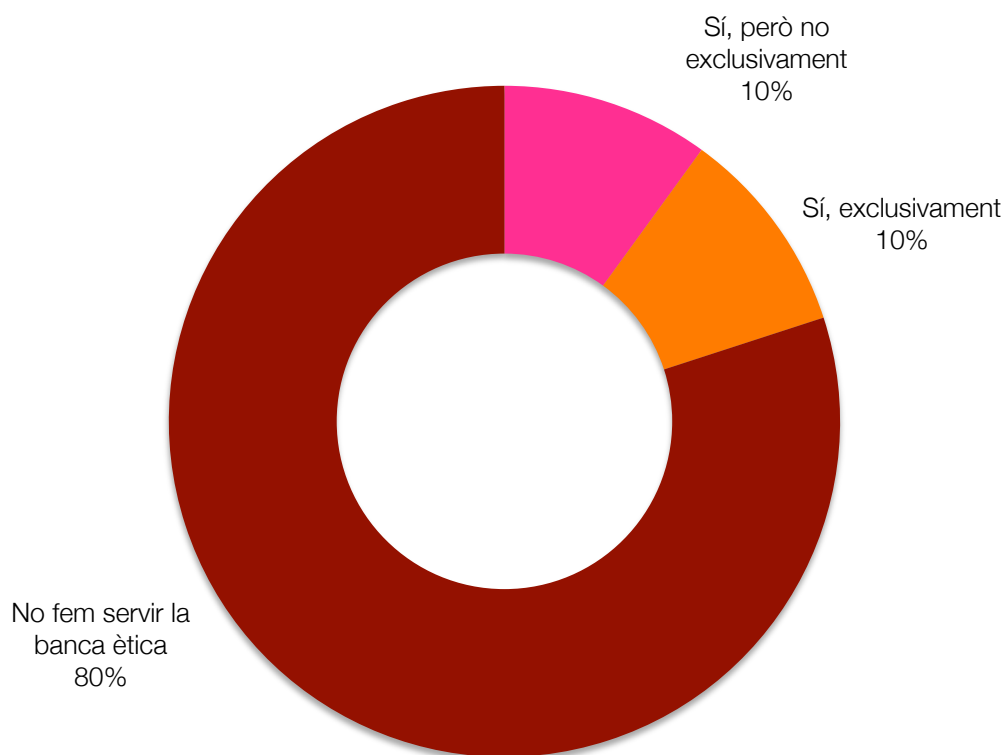
Gràfic 25 La vostra entitat s'està plantejant canviar la seva situació respecte l'exempció de l'IVA?

6.2. Banca ètica

La banca ètica està formada per un conjunt d'entitats financeres que prioritzen principis com la solidaritat, la cooperació i la sostenibilitat per sobre de la rendibilitat. En els darrers anys s'ha estès el seu ús en el conjunt de la societat. Pel que fa a les organitzacions de Sant Andreu, el 20% la fan servir en la gestió dels recursos de l'organització, el 10% en exclusivitat i el 10% combinant-la amb altres tipus d'entitats bancàries.

Gràfic 26 Ús de la banca ètica per a la gestió dels recursos econòmics de l'associació

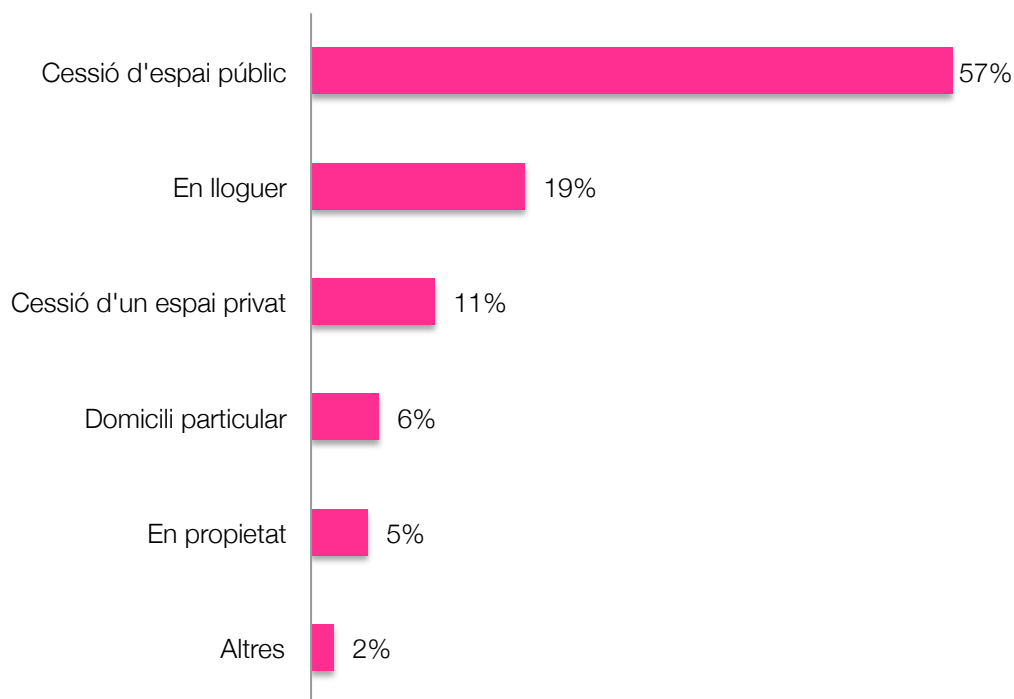

7. Espais i equipaments

Els espais i equipaments són un dels recursos fonamentals de la vida associativa donat que, en molts casos, són necessaris per al desenvolupament d'activitats. Són també espais de visibilitat i de relació. Un primer element analitzat són les seus de les entitats.

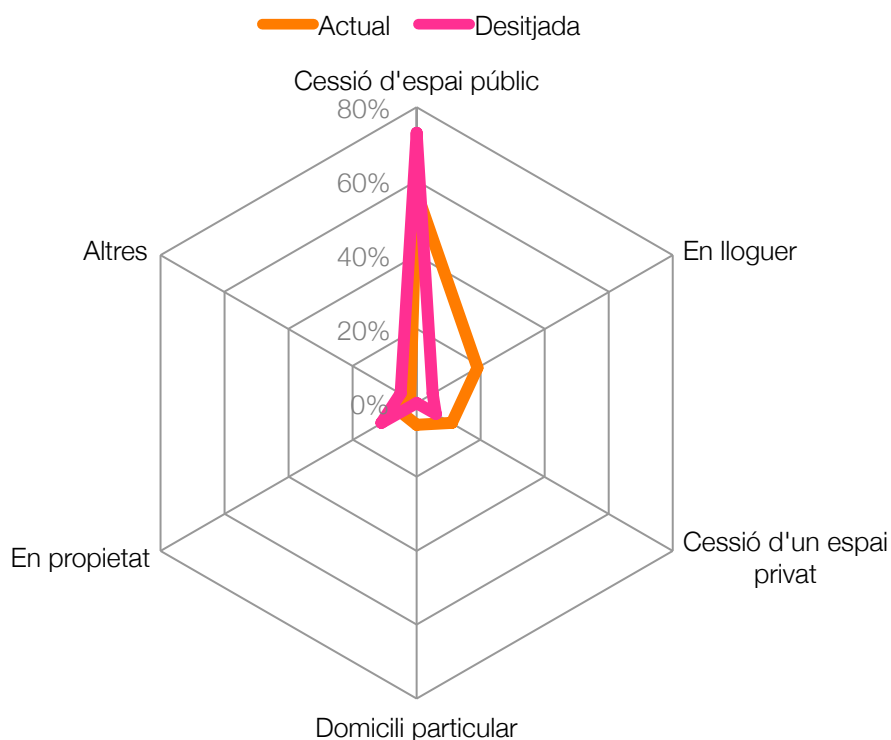
El 57% de les organitzacions no lucratives de Sant Andreu tenen la seva seu en un local públic cedit. El 19% està en lloguer i l'11% en cessió d'un espai privat. El 6% de les entitats compten amb el domicili particular d'una persona de l'entitat com a seu i el 5% té un local en propietat.

Gràfic 27 Situació de la seu actual

També s'ha preguntat quina seria l'opció desitjada de les entitats pel que fa a la seva seu. Els resultats mostren que la cessió d'un espai públic és aquella preferida entre les entitats del districte. Aquests resultats es troben alineats amb els del conjunt de la ciutat.

Gràfic 29 Comparació entre la situació de la seu actual i la desitjada

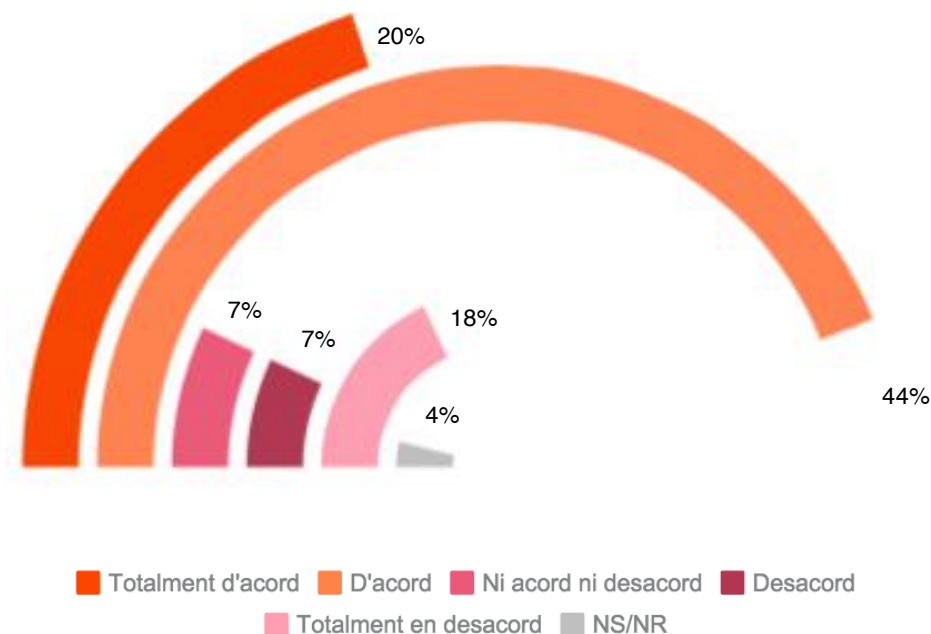

De les preguntes d'opinió es desprèn que, en termes generals, les entitats del districte estan satisfetes amb els espais, equipaments i/o instal·lacions que utilitzen o dels quals disposen; el 64% es mostra satisfet i el 7% no es posiciona. No obstant hi ha un 25% de les entitats que afirmen estar insatisfetes.

“Combinem espais privats ... amb espais de gestió municipal”

Extret de les preguntes obertes

Gràfic 28 Grau d'acord amb l'afirmació: "La nostra organització està satisfeta amb els espais / equipaments / instal·lacions que utilitza o dels quals disposa"

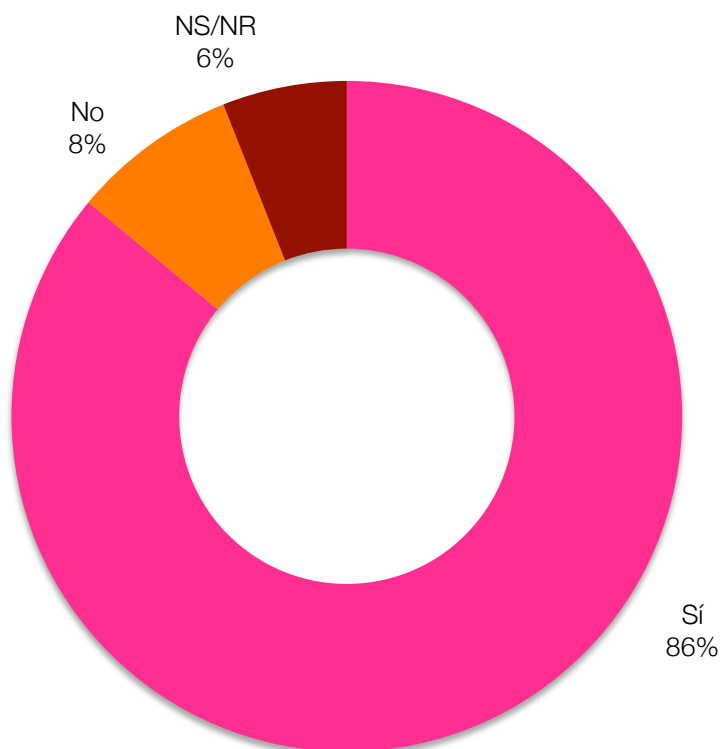

A les entitats amb seu a Barcelona se'ls ha preguntat pel coneixement de Torre Jussana – el Centre de Serveis a les Associacions i per la valoració dels seus serveis. El 86% de les entitats de Sant Andreu coneix el centre i valora com a serveis més útils la informació general i les publicacions.

Torre Jussana – Centre de Serveis a les Associacions

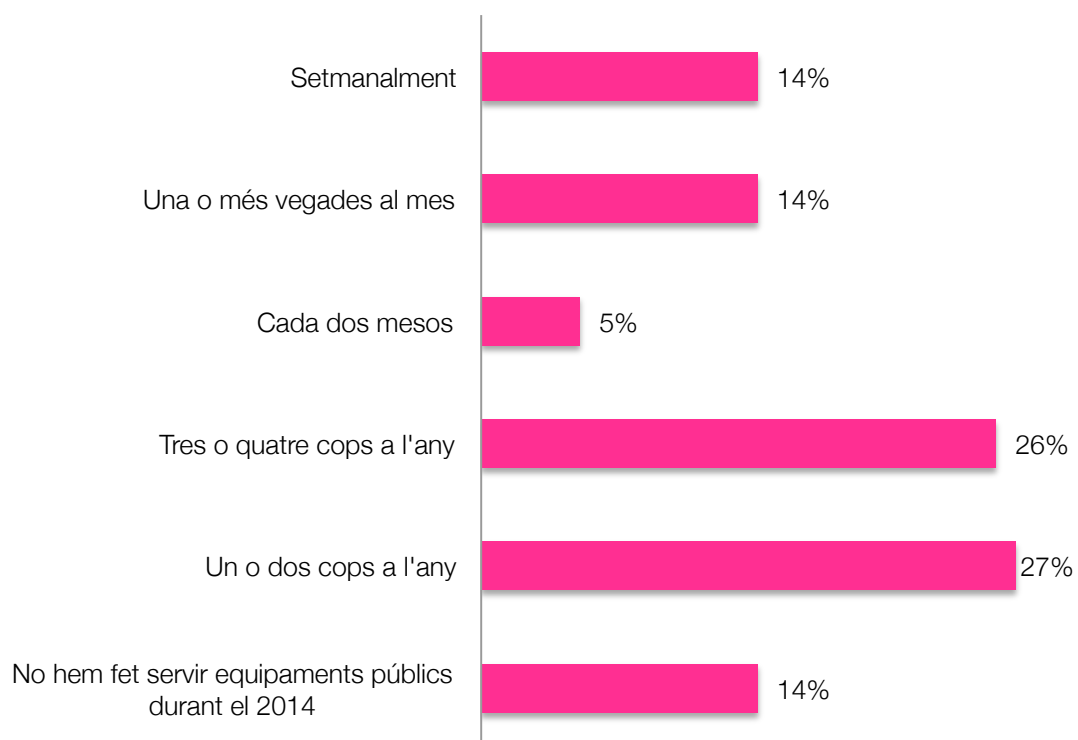
La seva missió és afavorir el desenvolupament associatiu mitjançant l'ofertament de serveis i recursos que responguin a les necessitats del sector, treballant per a la seva promoció, dinamització i enfortiment per tal d'ampliar la seva incidència ciutadana i política.

Gràfic 31 Coneixeu Torre Jussana?

Més enllà dels espais dels quals disposen les entitats, aquestes fan ús dels espais públics oberts de la ciutat amb certa freqüència: el 14% setmanalment, un 14% una o dues vegades al mes, un 26% tres o quatre cops l'any i un 27% un o dos cops l'any. L'ús habitual es concentra en el 27% de les entitats, que un o dos cops l'any utilitzen algun espai. Per contra, hi ha un 14% que no ha utilitzat cap espai públic obert durant l'any 2014. Aquest ús de l'espai públic és superior que per al conjunt de la ciutat, on hi ha, de mitjana, menys freqüència d'ús.

Gràfic 30 Freqüència d'ús dels espais públics oberts

8. Reptes de futur

L'últim apartat de l'informe fa referència als reptes de futur i prioritats que les entitats consideren més importants. Per recollir la informació s'han sintetitzat els reptes i prioritats expressats per les associacions en l'edició del Panoràmic 2014 en un recull d'idees clau. En el qüestionari d'enguany s'ha demanat que s'ordenin. A més, s'han afegit alguns temes d'actualitat, com són la creació d'una agència de comunicació i un nou model de fiscalitat per tal de conèixer quina és l'opinió al respecte. Les principals prioritats manifestades per les organitzacions del districte en el seu dia a dia són la millora de la comunicació, l'ampliació de la base social i l'assoliment dels objectius missionals.

Esquema 2 Prioritats de les organitzacions en el seu dia a dia

- 1** Millorar la comunicació i la difusió
- 2** Ampliació de la base social
- 3** Assoliment dels objectius missionals
- 4** Millora de la gestió interna de l'entitat
- 5** Disposar de locals i espais
- 6** Diversificar les fonts de finançament
- 7** Millorar les relacions amb les administracions
- 8** Relleus en els òrgans de govern

Respecte als reptes com a sector, les organitzacions de Sant Andreu han identificat l'ampliació de la base social, el treball en xarxa i la consolidació del finançament. Cal remarcar que, a diferència de les prioritats en el dia a dia, aquests reptes fan referència al conjunt del món no lucratiu i no en el cas individual de cada entitat.

(Hi ha una) "falta de reconeixement per part de les administracions que consideren les entitats com a prestadores de serveis"

Extret de les preguntes obertes

"Estem molt desencantats amb els recursos que disposem i la poca ajuda econòmica que rebem..."

Extret de les preguntes obertes

"Estem molt contents de poder fer ús de Fabra i Coats, i de compartir-lo per crear altres entitats, crear xarxes, etc."

Extret de les preguntes obertes

"El model de gestió de l'Ateneu l'Harmonia és quelcom a replicar"

Extret de les preguntes obertes

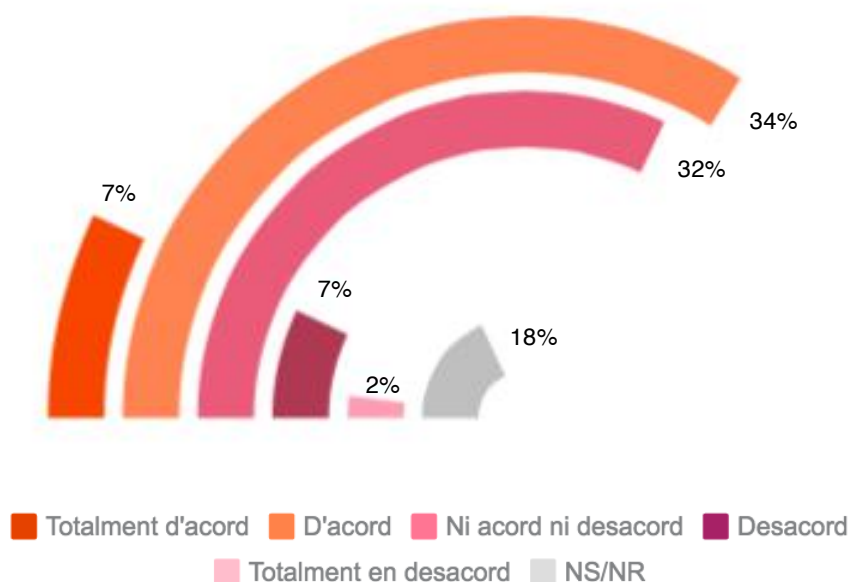
Esquema 3 Reptes del conjunt de entitats de Sant Andreu

- 1 Base social
- 2 Treball en xarxa
- 3 Consolidar el finançament
- 4 Reconeixement social
- 5 Model de fiscalitat propi
- 6 Agència de mecenatge
- 7 Extensió del codi ètic a l'àmbit català
- 8 Millora del treball d'incidència política
- 9 Agència de comunicació
- 10 Millora del reglament d'espectacles

Per altra banda, el Panoràmic recull una sèrie de preguntes d'opinió sobre temes d'actualitat. Concretament s'ha preguntat sobre la nova llei de transparència catalana que estipula una sèrie d'obligacions en relació a la publicació de dades econòmiques de les administracions públiques i que també afecta les organitzacions. La transparència i la rendició de comptes formen part dels mateixos valors del món no lucratiu i, per tant, el marc legal està en sintonia amb el tarannà del sector.

S'ha volgut conèixer si aquesta llei està contribuint a la millora de la transparència en les organitzacions de Sant Andreu. El 41% considera que ha contribuït positivament, un 32% no es posiciona i un 9% creu que no és una aportació positiva.

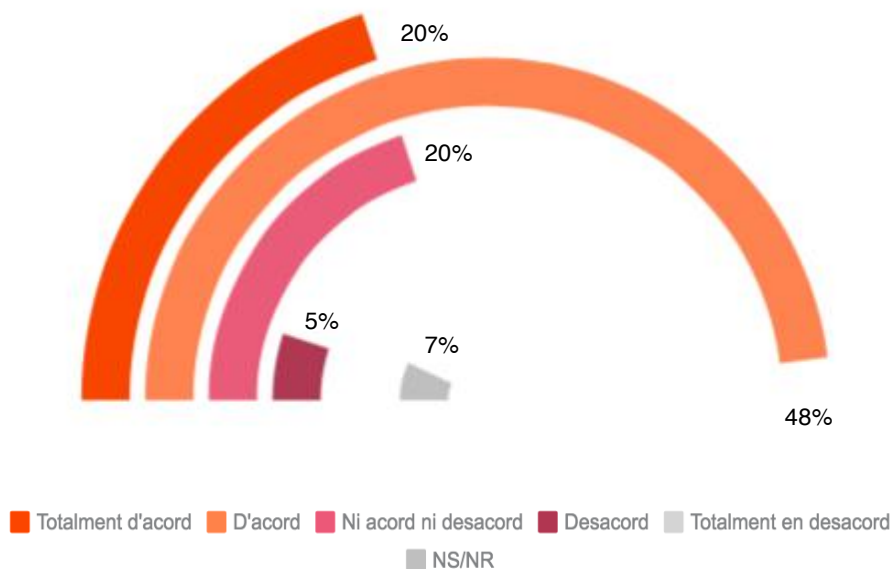
Gràfic 34 Grau d'acord amb la següent afirmació: "La llei de transparència que va entrar en vigor el passat mes de desembre de 2014 està contribuint a millorar la rendició de comptes i la transparència de la nostra associació."

D'altra banda, s'ha preguntat per la valoració que fan les entitats de la seva participació en espais de trobada i participació municipal i les entitats han contestat de manera satisfactòria. La majoria el 68%, valoren positivament aquesta participació mentre un reduït 5% no hi està satisfet. El 27% no es

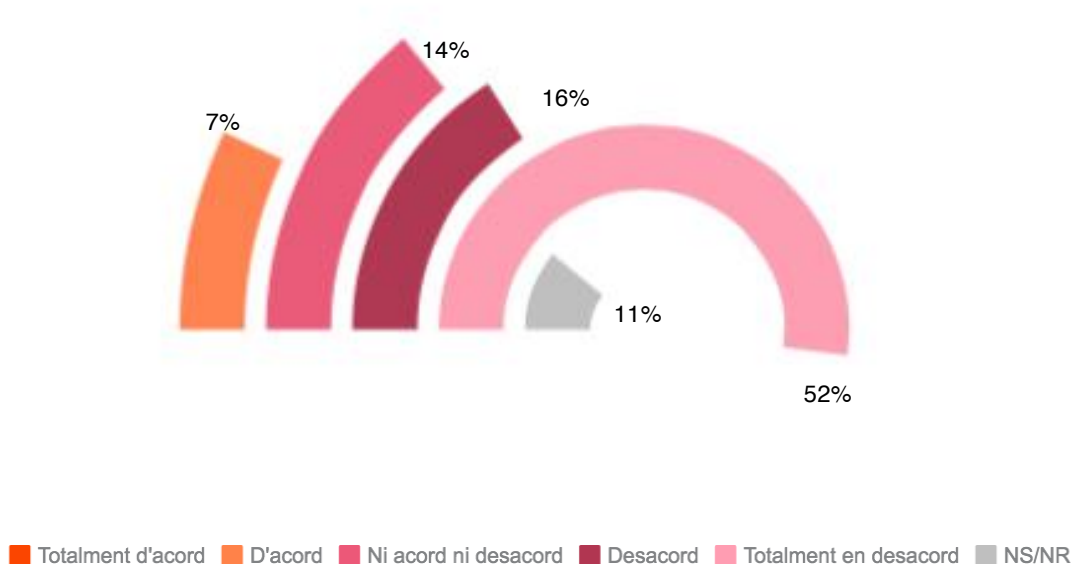
posiciona o no contesta la pregunta. Com s'observa en el gràfic, cap entitat ha marcat l'opció 'Totalment en desacord'.

Gràfic 35 Grau d'acord amb la següent afirmació: "La nostra entitat valora positivament la seva participació en espais de trobada i participació municipal."

També s'ha preguntat si les entitats han realitzat accions d'incidència política en el marc del procés d'eleccions municipals de maig de 2015. Els resultats indiquen que el 68% no han realitzat accions d'incidència, el 14% no es posiciona i l'11% no sap o no contesta. Aquesta tendència també es dona en l'àmbit de ciutat.

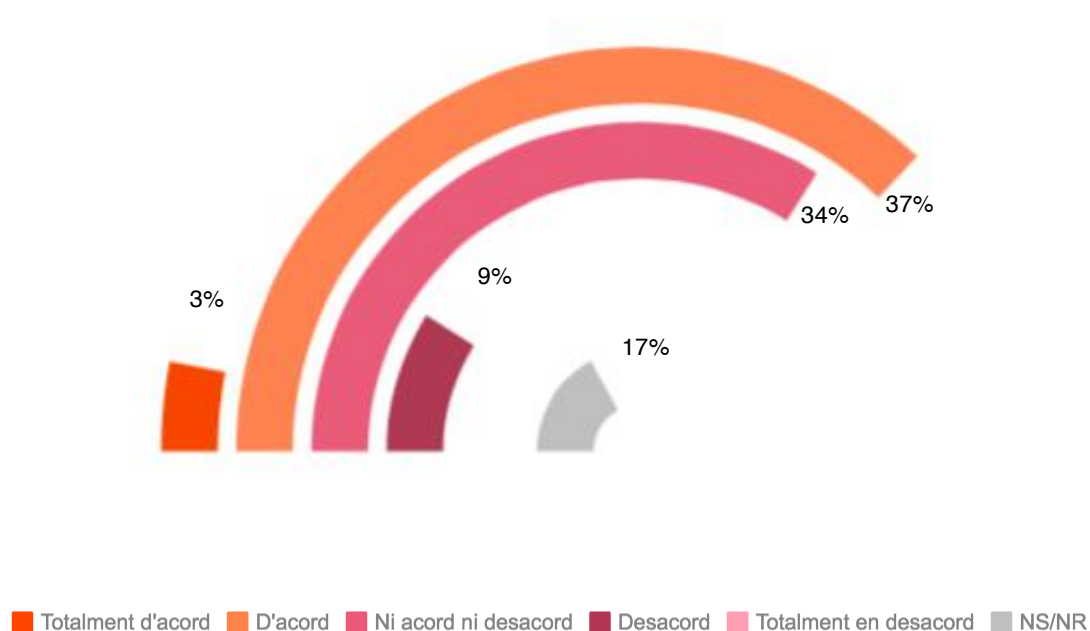
Gràfic 36 Grau d'acord amb la següent afirmació: "La nostra entitat ha realitzat accions d'incidència política en el marc del procés d'eleccions municipals de maig de 2015."

Un últim aspecte a destacar fa referència a la valoració de les associacions respecte al Pla de Suport a les Associacions (2015-2017). Aquest pla s'orienta sobre quatre objectius, alguns d'ells relacionats amb els reptes indicats anteriorment: ampliar el coneixement sobre el teixit associatiu, treballar en la gestió dels equipaments i l'ús de l'espai públic, millorar la comunicació i la participació en els òrgans municipals, i potenciar l'eficiència en el finançament i la transparència.

El 44% de les entitats de Sant Andreu considera que aquest pla ajudarà a encarar els reptes de futur amb més fermesa mentre el 28% no es posiciona ni a favor ni en contra (NS/NR). Un altre 28% no està ni d'acord ni en desacord amb aquesta afirmació.

Gràfic 37 Grau d'acord amb la següent afirmació: "El pla de suport desenvolupat per l'Ajuntament de Barcelona ajudarà a encarar els reptes de futur amb més fermesa."

9. Annexos

9.1. Fitxa tècnica

Tipus d'estudi

Quantitatiu

Àmbit

Districte de Sant Andreu de la ciutat de Barcelona

Univers

Organitzacions sense afany de lucre i d'iniciativa privada. També entitats i col·lectius sense forma jurídica

Dimensió de la mostra

108

Nivell d'error

Per un nivell de confiança del 95,5% i en situació de màxima indeterminació ($p=q=0,5$) l'error màxim és del $\pm 7,1\%$

Calendari de treball de camp

De setembre a desembre de 2015

Recollida d'informació

Aplicació professional per a la recollida de respostes a través de qüestionari online amb preguntes tancades, obertes i semiobertes. També qüestionari en plantilla de documents i qüestionari breu

Tractament de les dades

Depuració de dades, càlcul i recodificació de variables

Anàlisi

Estadística descriptiva -amb remostreig per bootstrap-, estadística no paramètrica i tècniques de mostreig

Dades de referència

L'any de referència és 2014 donat que és el darrer any tancat en el moment d'iniciar el treball de camp a excepció de la pregunta d'opinió en relació amb la incidència política.

9.2. Entitats impulsores

Coordinació

El Consell d'Associacions de Barcelona (CAB) és la plataforma d'associacions de la ciutat. La seva missió és treballar per al desenvolupament de l'associacionisme i dels seus valors a Barcelona, tot construint un espai de participació, vertebració –territorial i sectorial- i d'interlocució d'organitzacions interessades en l'associacionisme. El CAB ha estat l'impulsor dels dos congressos d'associacionisme celebrats a la ciutat.

Impulsat conjuntament amb:

L'Observatori del Tercer Sector (OTS) és un centre de recerca especialitzat en el tercer sector, independent i sense ànim de lucre, que té per objectiu aprofundir i incrementar el coneixement d'aquest sector i treballar per a la millora del funcionament de les organitzacions no lucratives. L'OTS ha realitzat estudis de referència que han contribuït a la millora del tercer sector i a donar visibilitat social.

La Fundació Francesc Ferrer i Guàrdia és una entitat sense afany de lucre que treballa en els àmbits de la joventut, l'educació, la participació democràtica, la ciutadania i les polítiques públiques en general. Genera coneixement des de la investigació social aplicada, aportant propostes estratègiques i assessoraments a les administracions públiques i a les entitats.

La **Fundació Pere Tarrés**, amb més de 50 anys d'existència, és una organització no lucrativa d'acció social i educativa, dedicada a la promoció de l'educació en el temps lliure, el voluntariat, la millora de la intervenció social i l'enfortiment del teixit associatiu. Amb el temps la seva acció s'ha ampliat a altres àmbits de l'acció social com ara la formació, la recerca i la gestió.

L'Obra Social "la Caixa" té per missió contribuir al progrés de les persones i la societat amb especial incidència en els col·lectius més vulnerables, ja sigui a través de programes propis, aliances estratègiques o col·laboracions, mitjançant actuacions eficients, innovadores, avaluable i susceptibles de ser transferides a altres entitats.

9.1. Fonts consultades

Corts, S.; Montaña, O.; Torra, R. (2012). *"2n Congrés d'Associacions de Barcelona. Memòria 2010-2011"*. Barcelona: Consell d'Associacions de Barcelona.

Fernández, M.; Vidal, P. (2015). *"Panoràmic de les Associacions de Barcelona 2014. Fotografia d'un compromís amb la ciutat"*. Dossier Barcelona Associacions. 2a època – núm1. Barcelona: Torre Jussana

Llei 25/2015 del 30 de juliol, del voluntariat i del foment de l'associacionisme. DOGC 6930 del 7/8/2015. Recuperat de:
<http://portaldogc.gencat.cat/utillsEADOP/PDF/6930/1438814.pdf>

Murray, R.; Larry, J. (2005). *"Estadística"*. 3a edició. Mèxic DF: Mc Grau-Hill / Schaum

Obrador del Tercer Sector Ambiental de Catalunya (2015). *"Baròmetre del Tercer Sector Ambiental de Catalunya"*. Recuperat de:
http://www.entitatsambientals.cat/media/repository/2306151014_informebaroime tre2015tsacat.pdf

Torregrossa, M.D. (2013). *"Régimen fiscal de las entidades no lucrativas"*. Recuperat de:
http://www.ens.cat/sites/default/files/regimen_fiscal_de_las_entidades_no_lucrativas.pdf

Trullén, J. (dir). *"Enquesta 2011 Condicions de Vida i Hàbits de la Població Catalana. Resultats Sintètics Barcelona: ciutat, àrea metropolitana, regió metropolitana i província"*. Barcelona: IERMB, Àrea Metropolitana de Barcelona i Diputació de Barcelona

Vidal, P.; Fernández, M. (2013). *"Anuari 2013 del Tercer Sector Social de Catalunya. Document de síntesi"*. Barcelona: Taula d'entitats del Tercer Sector Social i Observatori del Tercer Sector

Agraïments

Gràcies a totes les entitats participants per fer possible aquesta recerca i col·laborar així en l'enfortiment del món no lucratiu. Gràcies també a les federacions implicades en el Panoràmic per donar empenta a la recollida de respostes i per les aportacions en el disseny del qüestionari.

El projecte no hauria estat possible sense el treball dedicat de tot l'equip així com del suport de les institucions i administracions públiques.

Gràcies a tots i totes!

